

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadókörletben átvéve.
Egy évre 10 k.
Négyedévre 4 -
Helyben hához hordva.
Egy évre 20 kor.
Négyedévre 5 -
Védke postán szállítva.
Egy évre 24 kor.
Négyedévre 6 -
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétéves
ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfoiyam 33. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1915 február 11.

Mit jelent számokban a megyének és városnak a Hadi Hitelintézetért vállalandó garantiája?

Irta Kereszty Kornél, a Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának főnöke.

A Hadi Hitelintézet biharmegyei képviselőségének mielőbbi felállítására vitális érdeke megyénk iparosainak, kereskedőinek és vállalkozóinak. Az esetleges veszteségek 52 és fél százalékáért a Hadi Hitelintézet központja, az Iparkamara, Ipartestület, pénzügyintézetek már elvállalták a reájuk eső quótát, csupán a megye és város jóállásának elhatározása hiányzik még, hogy ezen altruistikus intézmény jótékony működését megkezdhesse. A város a mai közgyűlésén határoz az esetleges veszteségek 32 és fél százalékáért való jóállás elvállalása felett, míg a megye 15 százalékos garantiája tárgyában a legközelebbi megyegyűlés fog dönteni.

Röviden öhajtaná körvonalozni e pár sor, mit jelenthet számokban a kérdéses készfizetői kezességek elvállalása.

Szabályzatai szerint a képviselőség általában csak reális fedezetre, mint ház, földbirtok, nyerstermények, kész, félig kész gyártmányok, közhatalóságokkal szemben fennálló követelésekre fog kölcsönt nyújtani és csak kis részben, alaposan megindokolt esetekben fogja kultiválni a kezességekkel biztosított személyi és üzleti-tárcaváltóhitel nyújtását.

Kérdés hogyan érheti veszteség a képviselőséget kihelyezéseivel?

A vismajor és hamisítás, csalás eseteit nem érintve a veszteség előállhat tárcahitelnél, személyhitelnél, az összes kötelezettek anyagi helyzetében bekövetkezett hátrányos változások folytán, továbbá a kölcsönvevők vagyoni helyzetének nem, vagy félreismerése következtében, midőn azoknak fizetőkép-

ességével, vagyoni állásával arányban nem álló kölcsön folyósítatik, melynek behajtása vagy biztosítása lejáratkor nem lehetséges.

Fedezettel nyújtott hiteleknel a hitelt nyújtó károsodhatik, a fedezet túlértékelése folytán, történjék az az objectum forgalmi értékének reális megállapításához szükséges szakképzettség, józan ítélőképesség hiánya avagy könnyelmű kihitelezési eljárás következtében, akár legyen anyagi eszközökkel (megvesztegetés) esetleg erkölcsi fegyverekkel (társadalmi, politikai pozícióval érvényesített protekcio, rokoni, igazgatósági befolyások) keresztülvitte befolyásolás eredménye.

Vizsgáljuk milyen a képviselőség helyzete ezen elősorolt főbb veszteségi lehetőségekkel szemben.

A képviselőségnek a hitelek folyósítását a bíráló-választmány fogja elhatározni, melyben a piac a megye finaciális helyzetét ismerő, pénzügyintézet vezető férfiak, az iparosok, kereskedők viszonyaival ismerős, iparkamara-, ipartestületi, továbbá megyei és városi kiküldöttek, végül a választmányba meghívott pénzügyi, kereskedelmi, ipari, mezőgazdasági téren mértékadó positiót elfoglaló szakemberek fognak helyet foglalni. Ezen szerencsés konstrukció felruhazza a választmányt a kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági, pénzügyi szakképzettség elképzelhető egész fegyvertárával. A bíráló bizottság egyúttal a garanciát vállalók képviselőiből állván, ezekről természetesen feltehető, már saját jól felfogott érdekükben is, a rendkívüli helyzet humánus mérlegelése mellett a kihitelezésnél messzemenő óvatosság szemelőtt tartása a könnyelmű hitelnnyújtás lehetősége ugyszólván teljesen kizártnak látszik.

De nem áll fenn a protegeálás, befolyásolás, könnyű lehetősége sem — teljesen figyelmen kívül hagyva a subjectiv érveket, — egyrészt már a választmány tagjainak nagy számánál fogva, másrészt a Hadi Hitelintézet központjának állandó ellenőrzése folytán sem.

Már maga a háborus állapot — midőn

a józan mérlegelés általában egyharmad részrel a békés idők napi értéke alá mérsékeli az ingatlanok forgalmi árát, alkalmas a felszámolandó ingatlanok oly mérvű túlbecsülésének megakadályozására, mely a normális idők átlagos értékesíthetési összegén felülemelkedik.

Az ingókra nyújtandó kölcsönök szakszerű reális elbírálását illetőleg mindenkit megnyugtató bizonyára a bíráló bizottság conglolmerátumszerű, minden foglalkozási ágat felölelő összetétele.

Nagyobb veszteségek előállításának gátat vet elsősorban a kölcsönöknek sok apró tételre való eloszlása, megfosztottsága, hiszen az egy helyre nyújtható legmagasabb kölcsönt az ötezer koronát meg nem haladhatja.

A normális üzleti életben a rendes kereskedői gondossággal, észszerű óvatossággal történt kihitelezésnél a rendszerint minden fedezet nélkül nyújtott áruhitelnek évi vesztesége — a hitelezett áru természetéből és ezzel összefüggően az adós megváltásának mértéke szerint — a kölcsöntőke fél és öt százaléka között variál. Míg a főképpen fedezetre kölcsönözött pénzügyintézeteknél melyek percentuáliter kisebb haszonnal megelégszenek s ebből kifolyólag a hitelnnyújtásnál szigorubb elveket követnek az évi veszteség átlagosan alatta marad jóval a kikölcsönözött tőkék egynegyed százalékának.

Az előadottak plausibilitásá teszik, hogy a képviselőség az átlagos hitelező mértéke messze meghaladó mérvben rendelkezik ugy a kölcsönkérő helyzetének, mint a fedezetül felajánlott értékek becsének helyes megállapításához nélkülözhetetlen szakképzettséggel, körültekintéssel s elsősorban judiciummal s így — feltéve, hogy a hadiszintér a megye területét nem fogja érinteni, amire — hála Istennek! — a lehetőség sohasem volt oly minimális mint ma, mindenképpen meg van az alap azon feltevésre hogy az előállható veszteségek jóval a fentjelzett átlag százalékon alul fognak maradni.

Fehér hét Czillér áruházában.

A múlt héten lezajlott fehérmenü vásárból még vissza maradt **1600 drb** különféle kézi himzett női ing, háló köntös, nadrág, alsó szoknya, melyeket sikerült a cégnek olcsón megvenni, folytatólagosan e hét folyamán is a már ösmert olcsó árakban kerülnek eladásra. Táborigi cikkek flanel és gyapju takarók, lópokrócok legolcsóbban.

Czillér Imre

De vegyünk elő sötét szemüveget, értékeljük a háborús helyzet ezernyi sokszor előre nem látható hátrányos eshetőségeit, a rendkívüli állapottal járó abnormalis veszteségi lehetőségeket, a képviselőség mintegy két évi időtartamát s taksáljuk a lehető veszteségek maximumát a kihelyezések öt százaléka, akkor a finanszírozásban teljesen szokatlan, túl magas százalékot állapítottunk meg, ha figyelembe vesszük, hogy a félmilliónyi kihelyezésnek legalább négyötöd része óvatosan cenzurált fedezet alapján folyósított és a személyi tárcáhitelként nyújtott összegek, nem fogják megközelíteni az egyötöd részt, azaz 100,000 koronát.

Ha konservatív álláspontunkat szélsőségesen kiterjesztjük és az előbbi maximumnak dupláját: 10 százalékot veszünk a lehető veszteségek véghatárát, akkor oly százalékot fixiroztunk, amely még óvatos szá-

mitás szerint is már szinte túllépi a valószínűség határait.

A városra nézve tehát a félmillió 32 és fél százalékaért, azaz K 162,500.— tőkekihelyezésért vállalandó garancia számokban minden valószínűség szerint K 16,250 en belül maradó fizetési kötelezettséget jelentene, míg a megye 15 százalékos, vagyis 75,000 korona tőkekihelyezésért vállalandó jótállása 7,500 korona maximális összeget reprezentálna.

Ezen csekély áldozatra tekintettel bizonyos, hogy egyhangulag fogja úgy a városi, mint a megyegyűlés hozzájárulását adni a garancia elvállalásához s így a dolgozó polgárság most már rövidesen élvezetbe juthat a félmillió olesó kölcsönnek, melyre a jelen súlyos időkben létfenntartásra, adófizetési képességének megőrzésére, oly égető szükség van.

Előnyomulásunk

Bukovinában és a Kárpátokban.

Budapest, február 10. (A sajtóbizottság engedelmével.) A Pester Lloydnak táviratozzák Burdujeniből:

Tegnap délelőtt Sucavába belovagolt egy honvédhuszárcsapat. Délután már főeregeink is bevonultak a városba, amelynek a lakossága tuláradó lelkesedéssel ünnepelte seregeinket, ölelgette, minden jóval elhalmozta a szabadítókat. Az oroszok sietve visszavonulnak Csernovitz felé.

Budapest, február 10. (A sajtóbizottság engedelmével.) Ewreimow orosz kormányzó elhagyta Csernowitzot. Az orosz hivatalnokok és a megtelepedettek sietve menekülnek. Csapatunk Csernovitz felé masíroznak. Az oroszok Zaklycintől hat kilométerre vonultak vissza északra keletre.

Csapatunk az egész kárpáti arcvonalon előrenyomultak.

Győzelmeink Galiciában.

Budapest, február 10. (A sajtóbizottság engedelmével.) Molnár Ferenc jelenti Az Estnek a sajtóhadiszállásról:

Az oroszok leghevesebb támadása e hó harmadikán délutántól negyediken estig tartott. Űtegeink és gyalogságunk borzalmasan pusztították az ellenséget. A galíciai határnál egyik harcoló hadosztályunk előtt 973 orosz holttest feküdt, egy másik hadosztályunk 1069, egy harmadik 1500 foglyot ejtett az egy napos védelmi harcban.

Az egyik támadó orosz ezredből alig hatszázan maradtak életben, a 189 ik orosz gyalogezred pedig teljesen elpusztult. Az oroszok újabb támadása gyöngébb.

Hóvihar Londonban.

Budapest, február 10. (Saját tud.) Rotterdamból sürgönyzik: Londonban hétfőn óriási hóvihar pusztított. A károk emberéletben és anyagiakban igen jelentékesek.

Anglia rémülete a német buvárhajóktól.

Budapest, február 10. (Tud. cenz. táv.) Lyonból sürgönyzik:

Az amerikai gabonaszállítás díjai ötven százalékkal emelkedtek. Áru alig érkezik a német tengeralattjáróktól való félelem miatt.

Budapest, február 10. (Tud. cenz. táv.) Baselből sürgönyzik:

Angol jelentések szerint százötven angol hadihajó üldözi a német tengeralattjárókat és kutatja a partokon azok buvóhelyét. Mind- eddig nincs semmi eredmény.

Semleges államok tiltakoznak lobogóik használata ellen.

Budapest, febr. 10. (Tud. cenz. táv.) Stockholmból jelentik: A svéd lapok a Lusitana esetéből kifolyólag elítélik az angolok

visszaélését a semleges lobogókkal. Anglia tettét a semleges hajózás megsemmisítésének mondják.

Anglia el van vágva a szárazföldtől.

Budapest, febr. 10. (Tud. cenz. táv.) Rotterdamból táviratozzák Az Estnek:

Február 8 án estétől reggel 3 óráig az angol kormány elzárta Nagybritanniát a világtól. Táviratot földadni és fölvenni tilos volt, még a Reuter-ügynökséghez címzett sürgönyöket sem továbbították.

A Times különkiadásban hozta, hogy egy német tengeralattjáró elsüllyesztett egy angol hajót a legénységgel együtt. Londonban az izgalom óriási. Az éjjel 3 órakor kiadott Reuter jelentések sem hoztak semmit erről.

Görögország elrendelte a mozgósítást.

Budapest, február 10. Pétervárról érkező hírek szerint Görögország elrendelte a mozgósítást s az most folyamatban van. Az oroszok azt hiszik,

hogy a görög hadsereg mozgósítása Törökország ellen történik.

A németek harca a franciák ellen.

Budapest, február 10. A belforti francia csapatok erősítéseket kaptak Than-nál, Gevenheim-nál heves tüzérharcok folynak.

A német főhadiszállás jelentése.

Berlin, február 10. A nagy főhadiszállás jelenti: A nyugati hadszíntérről csapatoknak az Argonnokban, a Vogézek nyugati lejtőjén Ban a Sapnál és a Hirschbauchi erdőben elért kisebb sikerein kívül nincs jelenteni való. A keleti hadszíntéren a kelet-porosországi határon folyó egyes külön ütközetek itt ott nagyobb terjedelmű harcokká fejlődnek ki. Lefolyásuk mindenütt normális. Lengyelországban a Vistulától jobbra és balra változás nem állott be, (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Meghiusult az ántánt közös kölcsönterve.

Budapest, február 10. Az ántánt hatalmak pénzügyminiszterei napok óta tanácskozásokat folytattak egy 15 milliárdos közös hadikölcsön tárgyában.

Mint most jelentik, ennek a közös hadikölcsönnek a terve teljesen meg-hiusult.

A pápa fegyverszünet akar husvétra.

Budapest, febr. 10. (Tud. cenz. táv.) A Bud. Tud. nak jelentik Genfből:

A pápa husvétkor megkéri a hadviselő feleket, kössenek háromnapos fegyverszünetet.

Bulgária behívta a tartalékosokat.

Budapest, február 10. (Tud. cenz. táv.) Szófiából sürgönyözik:

A bolgár tartalékos tisztek egy részét fegyvergyakorlatra hívták be. A moratóriumot meghosszabbították.

A bur fölkelés.

Budapest, február 10. (Tud. cenz. táv.) Pretóriából hivatalosan jelentik a londoni Reuter ügynökségnek:

A délafrikai angol hadsereg egyik előőrsre Oranje és Transvaal államokon keresztül február hó 3 án elérte a délafrikai német határt és Blaufontein közelében megütöközt a németek előőrsével.

Tüzérharcok Flandriában.

Budapest, február 10. (Tud. cenz. táv.) Rotterdamból sürgönyzik: Tegnap Ostendétől délre a tenger parton erős tüzérharc volt.

Fölöszlatták a bosnyák tartománygyűlést.

Budapest, február 10. A Budapesti Közlöny mai számában február 6-áról keltezett királyi kézirat jelenik meg, amely a bosnyák-hercegovinai tartományi gyűlést feloszlattja. A királyi kézirat ellenjegyzése még Bilinszki lovagé.

A Katholikus Kör sétahangversenye a nagyváradai honvédek javára.

Üzenetet küld Nagyvárad város közönsége a harctéren küzdő vitéz honvédeknek. Üzenetet, hogy velük a szívünk, a lelkünk, hogy bizó reménykedéssel kísérjük hősi harcaikat. Ezt az üzenetet személyesen viszi el Rimler Károly polgármester, aki nem kimélve fáradságot, személyesen keresi fel a harctéren Nagyvárad dicső házi honvédezzredét.

De az üzenet mellé ajándékokat is visz a polgármester, Nagyvárad közönségének ajándékait. Aki csak teheti, mind hozzájárul valamivel, hogy minél dusabb, minél kedvesebb és célszerűbb ajándékokkal lepje meg hős fiainkat a polgármester.

Erre a célra rendezi a Katholikus Kör is most vasárnapi sétahangversenyét. A

hangverseny egész tiszta jövedelmét hős honvédeknek ajánlja fel a Kör s a polgármester által honvédeknek viendő ajándékokra fordítja. Épp azért, bár a belépti díj megmarad a szokásos 40 fillér, a Kör hálás köszönettel fogad és hirtapilag nyugtáz minden felülfizetést. Reméljük, hogy a felülfizetések révén az első belépti díj dacára tekintélyes összeget fog juttatni a közönség a nemes célra.

A hangverseny, melyen a nagyváradai honvédeknek működik közre, vasárnap délután 5 órakor kezdődik a Katholikus Kör Szent László termében; műsora a következő:

1. Thomas: Mignon-nyitány.
2. Jagschitz: 1914. Hősi dal, szimfonikus költemény.
3. Grieg Mosaik.
4. Schubert Fr: Ave Maria.
5. Magyar népdalok, összeállította: Kraul.

Mikor kezdik meg a rekvirálást a vármegyében?

Az alispán előterjesztése. Jelentkezzenek a fogyasztási szövetkezetek.

Biharvármegye területén ezideig még nem történt a polgári hatóságok utján rekvirálás. A katonaság részére a nagyobb községekben a gazdáktól több helyen lefoglaltak bizonyos mennyiséget és pedig minden gazdától a 16 métermázsán felüli készletet foglalták le. Ez az intézkedés azonban egyáltalán nem érinti a fogyasztók érdekeit, mert még mindég igen nagy készlet van a járásokban.

A polgárság részére való rekvirálásra eddig semmi szükség sem volt, azonban nehogy meglepetések ériék a lakosságot, Fráter Barnabás alispán már előre kíván gondoskodni a megfelelő készletről. Már most beakarja szereztetni azt a mennyiséget, amire előreláthatólag szüksége lehet az itthon maradt lakosságnak az új termésig.

A rekviráláshoz mindenesetre a miniszter előzetes engedélyre szükséges. A miniszterhez kimutatás terjesztendő fel arról, hogy melyik községnek mennyi gabonára volna szüksége. A kimutatást a miniszter bírálja felül és ennek alapján engedélyez bizonyos mennyiségű gabona rekvirálást.

Fráter Barnabás alispán hétfőn terjesztette fel a miniszterhez a kimutatást. Eszerint 950 waggon gabona lefoglalásához kér az alispán miniszteri engedélyt. Tudomásunk szerint ez a mennyiség igen nagy, ezt a miniszter redukálni fogja. A redukálásnak egyedüli magyarázata az, hogy nem minden lakost kell figyelembe venni, hiszen a kiscsapatok legnagyobb része el van látva a saját részére elegendő készlettel. A hatósági lefoglalás nem is terjed ki minden járásra, csupán arra, ahol bőséges volt a termés és sok a felesleg.

Nagyobb akadálya volna a lefoglalásnak az, hogy a vármegyének nincs pénze, már pedig a lefoglalt gabonát készpénzzel kell fizetni. Igaz ugyan, hogy ezen az akadályon könnyen lehet segíteni, elvégre rő-

vid időre szóló kölcsönről lehet szó csupán, mert minden fogyasztó csakis készpénzfizetés mellett kaphat készletet.

A rekvirálással kapcsolatosan megmozdult az Országos Hitelszövetkezet is. A központ indítványára nap nap után érkeznek beadványok a vármegyéből a fogyasztási szövetkezetektől, amelyekben gabonát kérnek. A szövetkezetek mindnyájan azt kérik, hogy a hatóság által lefoglalt vagy lefoglalandó gabona és lisztkészletből a szövetkezeteknek juttassanak elegendő mennyiséget. A szövetkezetek már magukban véve elég garanciát nyújtanak arra, hogy visszélést nem követnek el, de meg ezen a módon tényleg a legjobban nyerne megoldást a liszt és gabona eladásának kérdése is.

A vármegyén most nagy érdeklődéssel várják, hogy mit fog határozni a miniszter. A miniszteri intézkedés leérkezése után azonnal megkezdődik a rekvirálás ami bizonyára lényegesen befolyásolja majd a mai tulajdonságokat.

Küldjünk katonáinknak thermosüvegeket, teát, konyakot, likört, csokoládét, cacest.

Az adományokat köszönettel fogadja s a hadtestparancsnokságokhoz juttatja a honvédelmi miniszterium *Hadsegélyző hivatala*, Budapest, IV. Váci-utca 38.

x **Megfagyott**, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arc, orr, kéz ápolására és fehérítésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű **HARMAT TEJ CRÉME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákossy-ut 7/B Telefon 13—02

Az oroszok garázdálkodása Bukovinában.

Radautzi menekült családok Nagyváradon.

A tegnapi táviratok között közöltük, hogy óriási vereség után az oroszok kifosztották és azután sietve elhagyták Radautzot s Csernovitz-felé menekültek.

A radautzi rémes orosz invázióról hajmeresztő dolgokat beszél el egy onnét menekült intelligens család.

Rosignon Alfréd radautzi gyógyszerész Romániába menekült családjával, ahonnan a többi kiutasított menekülttel a Püspök-füldőbe szállították őket.

A gazdag patikáros gróf Merán bukovinai kormányzó utján interveniált gróf Tisza István miniszterelnöknél, aki távirat utján intézkedett, hogy az intelligens családnak szabad elutazást biztosítsanak. Így jött be Rosignon gyógyszerész családjával Nagyváradra s jelenleg a Fekete Sasban laknak.

A sok izgatottságtól és a napokig zsúfolt tehervonaton utazástól sokat szenvedett család, csak éppen a legszükségesebb felszerelést és némi értékeket tudott megmenteni. Mikor Romániából csendőrfedezet mellett vasútra kényszerültek szállani, podgyászaikat is feladták, de a magyar határt megelőző utolsó állomáson már sehol sem volt a podgyászuk. A jelzett szám alatt egy nagy dobot akartak nekik átadni podgyászuk helyett.

— Gyógyszerész voltam egész életemben, katonatiszt is voltam — panasolja a választékos német nyelven beszélő öreg ur, de dobos sohasem voltam.

Az oroszok Radautzban egészen kimutatták vadságukat. A lakásukból kikergették a lakosokat s beköltöztek helyükbe s törtek, zuztak. Az élelmiszereket mohón felették s mikor már torkig jóllaktak, a megmaradt élelmiszereket kidobálták az utcára.

A szekrényeket feltörték s az értékes dolgokat mind magukhoz vették. Az el nem vihető értékesebb butorokon igyekeztek pár fillérért tuladni. Például egy zongorát kivittek az utcára s 50 fillérért kínálták.

Akit uton-utfélen találtak, oroszul kérdezték, hogy mit tudnak a magyar esapatokról. Aki nem adott felvilágosítást, vagy nem tudott oroszul, azt kanesukával, fegyverrel véresre verték.

Legtöbbet szenvedtek a nők, akiket kihoztak, megverték.

Egy szegény leányt egy orosz tiszt revolverrel vágott fejbe. A szegény leány csak úgy menekült meg a további kínzásoktól, hogy hiányos öltözetben, véresre sebezve az ablakon át megszökött s egyedül futott egészen a román határig.

A szépen fejlődő városban néhány házat felgyújtottak, de a város nagyobb épületeit nem bántották.

Ez a szokatlan kimélet azonban azért volt, mert azt hitték, hogy végleg megtelepedtek.

Most aztán, hogy menekülniök kellett, a vad hordák kifosztották a várost. Valószínűleg a patikát sem kimélték.

Dr Némethy Gyula előadása a városházán.

Tegnap este 6 órakor tartotta a Vörös-Kereszt Egylet első irodalmi és tudományos estélyét a városháza közgyűlési termében. Ezeknek a tudományos estélyeknek méltó kezdete volt dr Némethy Gyula tb. kanonok, theologiai tanárnak, a kitűnő műkritikusnak előadása „A háború és a festészet” címmel.

A nagy számmal megjelent, előkelő közönség jelenlétében dr Fráter Imre főorvos, a Vörös-Kereszt Egylet alelnöke nyitotta meg az estélyt rövid bevezetéssel, melyben bejelentette, hogy a Vörös-Kereszt Egylet időnkint irodalmi és tudományos estélyeket fog rendezni, melyeknek jóvedelmét a sebesültek jobb ellátására fogja fordítani. Azután üdvözölte az illusztris előadót s felkérte előadásra megtartására.

Ezután dr Némethy Gyula tartotta meg kiváló előadását a háborús festészetéről. A háború megrázó jelenetei, dicső fegyvertényei minden időben főtárgyai voltak az ábrázoló művészetnek. A tudós előadó végig tárgyalta a legkiválóbb mesteriskolák művészetét s a legkiválóbb festők jellegzetes művészi sajátosságait.

Az előadó új irány kialakulását várja a háborútól a festészetben: az embernek, mint a festészet tárgyának kidomborítását, míg az impresszionisták az embert csak mint a környezet egyik elemét elmosódva vetették vázra.

A festők a világháború nagyszerű erőfeszítései között a csatatereken felfogják fedezni az embert, aki a festőművészetnek legméltóbb tárgya, úgy alakja szépségénél, mint az arcán kiülő lélek nagyszerűségénél fogva.

A magas színvonalon álló, rendkívül vonzó modorban tartott előadást nagy figyelemmel hallgatta meg a közönség s kitűnő tetszésnyilvánítással köszönte meg.

A kiváló előadás a következő:

A háború és a festőművészet.

Körülbelül egy esztendeje, hogy londoni könyvkereskedőm, August Siegle megküldötte számomra a legújabb nagydiszű képes világtörténeti prospektusát. Megdöbbenéssel láttam a fényes publikáció programszerű címkéjét. A nagy hódítók: III. Totmesz fáraó, Julius Caesar, Nagy Sándor, Napoleon vonultak tömött sorban lovon és harcra székén; mögöttük diszjelvények, sasok, zászlók, lándzsák erdeje. Jobbra balra tőlük a harcban elesett katonák ruhátlan tetemei, mint az elejtett vadak, teríték módjára rakva képeztek rettenetes sorfalat, vagy szegélyzetet. Hogyan? kérdeztem csalódottan önmagamtól, hát a nemzetek története „History of the nations” melyet elsőrangú angol tudósok írnak, egy Flinders, egy Mahaffy, egy Temple, egy Giles nem egyéb, mint folytonos harcok, csaták, hódítások embermészárlások egymásutánja? Hát nem inkább föl-tüntetés az, Weisz, a híres gráci egyetemi tanár szavai szerint az emberiség legmagasabb értelemben vett fejlődésének, amint a nagy alakjaiban és típusaiban, az államban és vallásban, a tudományban és művészetben, valamint a közszokásokban megnyilatkozik, egyszóval nem az emberi művelődés története az? És az emberi művelődés menete nem azé, hogy a nemzetek hova-tovább megértik egymást, az eszmei harcokban győznek okkal, nem erővel, nem azzal, amit a régiek ultima ratio regum-nak a királyok utolsó érvének argumen-

tumának neveznek: ágyúval, gyilkos fegyverekkel?

A kérdéseimre nyár derekán megírt a felelet, Európa leghatalmasabb, legműveltebb nemzetének rettenő háborúja, melynek arányai, méretei mellett Napóleon hadjáratai eltörpülnek s melyben a harcoló felek már nem elégsznek meg azzal, hogy a földről vagy a föld alól szórjanak gyilkos tüzet ellenfeleikre, hanem eltanulva a madarak repülését, a magasból, a levegőből is pusztító bombákat vetnek, iszonyu illusztrációja gyanánt boldog emlékeztető Juttner Berta bárónő könyvének, melynek címe „Die Barbarisierung der Luft”.

Az Isten megkegyelmezett a nemes és gyöngédelekkü bárónőnek. Elvágta életének fonálát, hogy ne lássa könyvének illusztrációját s eszményeinek szertefoszlását egy rettenő háború zivatarra között, de mi látjuk, hogy amiről Platónól kezdve a köznapsági bölcsiség s a hági konferencia tagjaiig annyian álmodoztak: az örök béke: csak álom, ábránd, melynek valóságától messzebb vagyunk, mint valaha. Sőt a háború minden borzalmi, iszonyatai, katakombái közepette kénytelenek vagyunk meglátni, hogy valamint a természet világában szükség van zivatarokra, hogy a fizikai atmoszféra, a légkör megtisztuljon, az erkölcsi világban, a történelem világában is zivatarokra, pusztító viharokra van szükség, katasztrófákra, hogy tisztává váljék a lelki, az erkölcsi levegő. Ezt érezte a krimi háború előtt a magyar költők törött lelkű királya, ennek adott kifejezést csodás erejű hatyudalában:

A vak csillag, ez a nyomorú föld
Hadd forogjon keserű levében
S annyi bűn, szenny, ábrándok dűhétől,
Tisztaljon meg a vihar hevében
És hadd jöjjön el Noé bárkája,
Mely egy új világot zár magába.

A háború első hatása a festőművészetre kétségkívül a csataképfestés föllendülése lesz.

A háború ábrázolása persze csak nem oly régi, mint az emberiség, vagy mondjuk az írott történelem. Több ezer évvel Krisztus előtt készültek az egyiptomi és asszír alacsony domborművek és falfestések, melyek Karnokban, Thélában, Nimrudban és Kajund-szikban a két nemzet küzdelmeit megörökítették. Bennük gyakran annyi lendület, erő nyilatkozik meg, hogy dacára stilizáltságuknak, megkapják a szemlélt. Az athenei Pantheon képszalagján küzdő, rohanó harcosok, tüzes harcra mének ma is bámulatba ejtik a vérbeli művészt, annyi mozgási motívumot nyújtanak. Mondom a csataképfestés végig húzódik az egész művészettörténeten, de világos, hogy egy-egy nagyobb háború után újabb lendületet vesz. Művészeink közül annyian vannak a csatateren, hogy nem lehet kételkedni benyomásaik, impresszióik gazdag aratásában. Nekik is belső szükségük lesz, hogy festői benyomásaik gazdagságát élénk tárják, ha a béke elkövetkezik, de a közönség is, amelynek képzeletét még sok éven át fogja tartani e rettenő küzdelem büvölete, követelni fogja a háborús vásznakat. Persze a modern háború tisztán festői szempontból is más képeket ad, mint az elmúlt idők csatái. A régi jó idők színes egyenruhái, nyílt közvetlen összeütközései, a mostani seregek esukaszürke, a környezettel összefolyó alakjai, s lövészárokból való rejtett lövöldözése között nagy az ellentét. De festői, művészi szempontból hálás, kiaknázható képekben ez a háború sem szükkölködik. Mennyi kép vonul el csak a laikus szeme előtt is ha a mazari tavak bájos vidékére, erdőmagányára gondol, melyet méltán nevez egy modern író wenig beaknutes Paradiesnek: vagy mennyi kép ragadhatott meg egyik-másik festőnk lelkében a kárpáti harcok alatt, hol a legszebb legváltozatosabb hegyi, erdei tájak adtak keretet vitéz magyar katonáink hősie, oroszláni küz-

delmének. A modern háború eszközei csak tágitják a művészeti lehetőségek távlatát.

Minő apokaliptikus, leirhatatlan borzadályu képet nyujthatott Przemysl ostromának az a jelenete, mikor az ostromló orosz csapatok alatt lángtengerré vált az aláaknázott, villamos drótozott mező s ezerként nyelte el őket pokoli tűzében. Hát még az aeroplánok, a léghajók küzdelme, levegői harcrai! A sötét éjjeli boltozatot óriási fény-szórók sávjai vágják át; itt egy aeroplán karsu madártestét világítják meg; ott egy Zeppelin léghajó óriási tömegére vetnek fénycsóvát; ebből bombákat vetnek alá, melyek szétrobbanva a földön s tüzet okádva elénkítik a rettenetes hadi tüzijátékokot.

(Folyt. köv.)

Szivar-délután honvédeink javára.

Rimler Károly, polgármester akciója fényes sikerrel jár. A város közönsége nagy örömmel hordja adományait vitéz honvédeink számára. Valóságos garmada kezd összetornyosulni a sok jóból: likőrből, cognacból, szivarból s más, a katonáknak kedves holmiból. A város minden polgára kiakarja mutatni, hogy mennyire szívén viseli honvédeink ügyét, s mily hálát érez irántuk azért az önfeláldozó vitézségért, amellyel valamennyien harcolnak a hazagyőzelmének és felvirágzásának kivívásában.

Hogy polgármesterünk utja minél szebb és eredményesebb legyen, városunk jótékonyágban kiváló hölgye, Pally Lajosné urnó elmés s bizonyára eredménnyel járó tervet kezdeményezett.

Hogy katonáink számára minél nagyobb mennyiségű szivar, cigaretta gyűljön össze, az 6 indítványára szombat délután 5 órakor a Vigadóban ugynevezett szivar-délutánt rendeznek. Erre a délutánra minden esetre a nem dohányzók is ellátogatnak, mert a szivar-délután elnevezés csak azt jelenti, hogy a belépti díj szivarból és cigarettából fog állani. Ez a kedves ötlet valóban nagymennyiségű szivarneműt fog eredményezni harcoló honvédeink javára. Talán kedvesebb ajándékot nem is küldhetünk a harcra mint cigarettát. Ennek bodrosan kavargó füst felhői mellett mélláztatnak, szórakoznak a pihenő vitézek. S ha belebámulnak a kéklő füstkarikákba, meglátják benne az otthon, a kedves, meleg otthon, ahová talán nem sokára visszafognak kerülni.

Derék honvédeink számára a tegnapi nap folyamán is szép adományok gyűltek egybe, melyről az alábbi kimutatás számol be:

Bihoreána Takarékszövetkezet és Hitelintézet rt. 50, Weiszlovits Lajos 30, dr Révész Vilmos és neje, Wertheimstein Aranka, Reismann Mór 20—20, dr Ujfalussy Sándorné, J. I.-né, Gaszner Károly, Diamandy József, Berkovits Ferencné, dr Gyémánt Jenő, Helfy Józsefné, Léderer Manó, Etvel Jenőné, Seh. M., Wertheimstein Sarolta 10—10, özv. Katz Józsefné 8, özv. Fráter Agostonné 6, dr Sz. S., Spitz Sámuelné 5—5, Nagy Gyuszi 4 korona, összesen 278 korona. Braum Hanna 48 drb zsebkendő. Kató Juliska 600 drb cigaretta. Banuta Mariska 400 drb cigaretta. Pásztor Ferenc 15 üveg bor. Leitner Lajosné 10 drb ing és 13 pár keztyű. Petry Gyula 7 üveg bor, Dénes Odönné 1 doboz mézespogácsa. Nagy Gyuszi 5 üveg bor. Szilágyi Géza 2 üveg pálinka, Weisz Emánuel 2 üveg bor, 2 üveg likör, 1 üveg rum. Farkas István gyógyszerész 100 üveg gyógycognac.

Vadász S. Andor 10 üveg cognac. Boros Jenő 10 üveg bor. Léderer Manó 1000 drb cigareta. Schwartz Ferenc vendéglős 5 üveg kor. Mezei János és társa 3 üveg pálinka, 1 üveg rum és két és fél kg. tea sütemény. Özv. Kreesmáry Lajosné 1 üveg rum, 1 üveg likör, 200 drb cigareta, 50 drb szivar. Nizza Lovszky Sándor 500 drb cigareta. Kain Simon 1 doboz csokoládé, 1 liter rum. Dr. Kotzó Jenő 6 üveg bor. Cserey Gedeonné tűzészázados neje 200 drb pipa és 200 drb pipaszár. Moskovits Adolf és Fiai 30 üveg bor. Ifj. Moskovits Mórné 10 üveg bor, 1000 drb cigareta. Butyka Lajosné 3 üveg bor, 1000 drb cigareta, 24 drb zsebkendő. Dr. Kertész Ferencné 2 üveg likör. Andrányi Gusztávné 2 üveg rum, 500 drb cigareta. Schütz Albertné 100 drb cigareta.

A husdrágaság kérdéséhez.

A helybeli lapok keddi számában olvashatta a város közönsége, hogy a polgármester ur összehívására egy értekezleten husvita folyt. Sajnos ez a vita semmivel sem vitte előbbre a husdrágaság kérdését a fogyasztó közönségre nézve kedvező megoldáshoz, sőt az ott elhangzott véleményekből aligha alakulhatott ki a polgármester ur részére egy oly elhatározás, amely a további teendők alapját képezhetné. Az értekezleten felszólalók közül főleg a helybeli gazd. egyesületi titkár ur véleményével kell foglalkoznom. Szerinte a sertéshus drágaságának kérdését a diskusszióból ki kell kapcsolni, mert 240 K élőállatár mellett helyes a 280 K-ás busár; vita tárgyát csak a marhahus képezheti, amelynek 150 K-ás — a valóságban ma már 176 K, 192 K-ás ára — ninesen arányban az 1 K és 120 K-ás élő állattárral, mert szerinte a marha húsulya legfeljebb 150 kilóval kevesebb az élőállatnál. Hát ezen felszólalásával az igen tisztelt titkár ur kettős tájékozatlanságot árult el, nevezetesen: nem ismeri az élőállat és vágóállat közti százalékos arányt, amely szarvas marhánál 43—65 százalék és nem ismeri a 151493—914. sz. belügyminiszeri rendeletet. Ugy látszik azonban, hogy az értekezleten jelenlevők közül senki sem ismerte ezt a rendeletet, amely egyenesen kizárja azt hogy a sertéshus drágaságának kérdését a diskusszióból kikapcsoljuk.

Sőt nagyon is kell afölött vitatkozni és tiltakozni kell a 2 korona 40 filléres élőállat ár és a 2 korona 80 filléres sertéshus ár ellen! Mert mit mond a rendelet? Azt mondja, hogy: „Igyekezzenek a törvényhatóság első tisztviselői a lakosság körében odahatni, hogy az a marhahus fogyasztásról minél kiterjedtebb mértékben, a sertéshus és juhhus fogyasztásra térjen át.“ De hogyan térjen át ha a sertéshus ma már drágább a marhahusnál! Hogyan biztosítsa a törvényhatóság a mai rendkívül helyzetben a miniszeri rendeletben kifejezésre jutott közérdekű célt, amely marhaállományunk lehető kímélésében és a polgári lakosság ezirányú fogyasztásának csökkenésében áll? Megfeleltek erre is a polgármesteri értekezleten a gazdasági egyesületi titkár és a gazdasági felügyelő: állítson fel a város, hatósági mézárásokat! Feltételezem, hogy a felszólaló urak hatósági mézárásokat vagy hentes boltot említettek és nem hatósági husszékot, mert a kettő között óriási különbség van. Hát van a városnak az ajánlott intézmény felállításához pénze? Avagy talán olyan vágómarhákat fog a város tudni beszerezni, amelyeknél levágás után csak 150 kiló lesz a súlyvesztés? Tudtommal a városnak kidobni való pénze nincsen, a marha vágóulya pedig legalább 50 százaléka az élőállatnak vagy nem sokkal több esetben még kevesebb. Ova intem tehát a város hatóságát ettől a megoldástól, mert úgy járhat, mint Arad városa, amely a múlt évben néhány hónapig fenntartotta a hatósági mézárásokat, de

végre sokalta a ráfizetést és főjegyzőjének javaslatára beszüntette az intézményt, amely a husdrágaság enyhítésére, vagy leküzdésére alkalmasnak nem bizonyult.

Hát akkor mi alkalmas a husdrágaság enyhítésére? A mai viszonyok között és most már; csak hatalmi szóval lehet a bajon segíteni. A fogyasztó közönség millióinak érdeke megkívánja, hogy a kormány minél sürgősebben állapítsa meg a sertés élőállat és a sertéshus kilójának maximális árát. Mert ha a földművelésügyi kormány iltteni kirendeltségének igen tisztelt vezetője az értekezleten oda nyilatkozott, hogy sertésállományunk tekintélyes, abban hiányt nem érzünk, akkor a jelenlegi magas sertésárak nem is indokoltak; azok leszállítandók és az ármegeállapítás által a miniszeri rendeletben kifejezésre jutott közérdekű cél biztosítandó. Bécsben a múlt heti 36 filléres áremelkedésre már feljajdultak és ármegeállapítást követeltek; hasonló értelemben határozott már Budapest is, ésszerűen nem is lehet mást megoldást javasolni. De még ennél tovább kell menni és sürgősen követni a német birodalom példáját. Az által ugyanis, hogy a rendszeren takarmányul is használt anyagok, mint pl. árpa és burgonya most nagyobb mértékben szükségesek az emberi élelemre, ezen takarmányneműek egyrésztének elvonása folytán előálló állat tulkinát hasznosításuk a hus élelmezés részére. És ez biztosították ismét hatalmi szóval, rendeltessék el a sertésállomány egy részének levágása és tartós húsáruvá való feldolgozása.

Rendkívüli időket élünk és a rendkívüli eszközök alkalmazását indokolják. A fogyasztóközönség százezreit képezi a közepes tály és főleg a tisztviselők, akik fizetésükből már alig képesek fedezni a mindennapi élelmezést. Jogos tehát a fogyasztók kívánsága oly intézkedések után, amelyek nem sértik a termelők méltányos érdekeit és igényeit sem. Miként a gabonár, úgy a sertésállományra is tegye rá a kormány a kezét. K. Gy.

HIREK

Tájékoztató.

Február 21. Vörös-Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.
Március 17. Vörös-Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.
Március 29. Vörös-Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.

* **Rendkívüli közgyűlést tart a vármegye.** Biharvármegye törvényhatósága tudvalevőleg e hó folyamán rendkívüli közgyűlést fog tartani. A tárgyalás alá kerülő ügyek sürgőssége teszi halaszthatatlanná a rendkívüli közgyűlés megtartását, melynek tulajdonképpen már eddig meg is kellett volna történnie. A késlekedésnek a tárgyalás alá kerülő három ügy hosszadalmas előkészítése volt az oka. Tegnap azonban abba a stádiumba kerültek az ügyek, hogy e hó 24-én a törvényhatóság elé lehet vinni azokat. Tegnap délelőtt ugyanis tanácskozás volt Fráter Barnabás alispánnál, ahol abban állapodtak meg, hogy a rendkívüli közgyűlést február 24-én tartják meg. A rendkívüli közgyűlésnek három tárgya lesz és pedig a hadiadó felszólamlási bizottság megválasztása, a Hadi Hitelintézetben a vármegye által vállalandó garancia kimondása és végül a kórházi szállítók részére adott kedvezmények bejelentése.

* **Hős harmincheteseink.** Házinezredünknek, a 37-ik gyalogezrednek hősiességéről már sokat hallottunk. Vitézségüket, mely az egész országban ismeretes, legjobban bizonyítja az a sok kitüntetés, melyvel a király elhalmozza őket. A hivatalos lap legutóbbi száma a következő 37-ik gyalogezredbeli tisztek és orvosok kitüntetését hozza: Baumann József őrnagy, apsa: Dám Artur és Schenker Zoltán századosok, Klepp Ernő és Seracim Pál főhadnagyok a hadi-ékitményes katonai érdemkereszt III. osztályát kapták vitéz magatartásuk elismerésül a királytól. Továbbá megparancsolta Öfelsége, hogy Szmazenka Alfonz, Czerna Virgil és Pest Ferenc főhadnagyoknak, azonkívül dr. Torday Géza, Kallós Hugó, Elekes Gyula és Popa Mihály tartalékos hadnagyoknak és Grósz Nándor főhadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásuk és kiváló szolgálatuk elismerésül a legfelsőbb elismerés tudtul adassék. Végül az ellenséggel szemben vitéz és önfeláldozó magatartásuk elismerésül dr. Szlávik Péter tart. főorvosnak és dr. Hánek György tartalékos segédorvosnak a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta a király. Itt említjük meg, hogy Öfelsége Strausz Károly lópatkoló mesternek és Steiner Arnold I. oszt. számvevő altisztnek, kik mindketten a 7-ik huszárezredben vannak, az ellenséggel szemben tett kitűnő szolgálataik elismerésül a koronás érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.

* **Missió Nagyszalontán.** Folyó évi január 31-től február 8-ig missió volt Nagyszalontán, amelyet Vargha István és László Ferenc Jézustársasági atyák tartottak. Az eredmény, a körülményeket tekintetbe véve, csodálatos nagy volt. Meggyóntak 420-an és szentáldozáshoz járultak 650 szer. Kezdetben kevesebben vettek részt a szentbeszédiken, de később a missió szentbeszédék oly nagy népszerűsége tettek szert, hogy a hívek állandóan megtöltötték a templomot, sőt igen sokan eljöttek a reformátusok közül is. Különösen megható volt a missió-kereszt megszentelése, amelyet a megszentelés után a sebesült katonák vittek és helyeztek el a templomban. A körmenetben résztvettek az iskolás gyermekek, a hívek és a helybeli huszárkülönítmény huszárai is. Könnyek között bucsuzott a jó nép az érettek szeretetből fáradozó misszionárius atyáktól a legközelebbi vizontlátás reményében.

* **Főjegyző választás.** Ma, csütörtökön délután lesz Nagyvárád város törvényhatóságának közgyűlése. A közgyűlés legfontosabb és legizgatóbb pontja a főjegyző választás lesz. Ugy Komlóssy Józsefnek, mint Lukács Ödönnek nagy pártja van s így a választási harc igen hevesnek ígérkezik. Tekintve a többi szönyegre kerülő tárgyakat is, két napos közgyűlésre van kilátás.

* **Élesd új járásbírója.** A király Horváth József dr. nagybányai járásbíró az élesdi járásbírószághoz nevezte ki a VII. fizetési osztályba.

* **Nem fizetik ki a drágasági pótlékot.** A városi havi és napidíjasok szakdíjnokok és egyéb alkalmazottak drágasági pótlékát a város úgy tekintette, mint kárpótlást olyan alkalmazottainak, akik sem fizetés javításban, sem az államsegélyben nem részesültek. Az 1914. évi költségvetésbe be is iktatta a törvényhatóság. A tanács azonban, dacára a kérvényezésnek és sürgetésnek, nem akar segíteni a város leg-

szegényebb alkalmazottain, éppen a mai időben, amikor a megélhetés a drágaság folytán valósággal a koplalásra kényszeríti a kevés jövedelmű embereket. Az állam, amely pedig nem szokott valami bőkezű lenni az alkalmazottaival szemben, belátta a mostani nehéz idők nyomorúságát s 20 százalékos drágasági pótlékot folyósított alkalmazottainak. A városi tanács azonban nem érzi a nyomort s nem látja elérkezettnek az időt a már megszavazott és költségvetésbe felvett drágasági pótlék kiutalására. Majd másként lenne, ha a tanács tagjai is érdekelve lennének. Így ismétlődik az éhes és a jélokott ember meséje.

*** A husrágaság kérdése a tanács előtt.** Nagyváradi város tanácsa tegnapi ülésében foglalkozott a buza drágaság kérdésével, a napokban tartott értekezlettel kapcsolatban. A polgármester a városi mézárászok felállítását indítványozta s próbavágás szükségét hangoztatta. Komlóssy József nagyon kockázatosnak tartaná a városi mézárászok felállítását, nemcsak azért, mert ráfizethet a város, de azért is, mert konkurenciát csinálna a szakiparosoknak. Juricskay Barna tárgyalta a mézárászokkal, akik hajlandók szövetkezni az árak egységesítésére. Az ármegállapításnál a városnak döntő szava lenne. Elhatározták, hogy hétfőn öt tagú bizottság vásárol állatot s kedden próbavágás lesz. Ha a próbavágás jól üt ki, a város felállítja a hatósági mézárászatot, ha azonban nem lesz eredményes a próbavágás, akkor rátérnek a Juricskay által felvetett szövetkezeti ármegállapításra.

*** Bevonulnak a tisztviselők.** A nagyszalonosi járás tisztikarából tegnap tíz községi jegyző vonult be katonai szolgálatra. A kiváló hazafiak mir dnyáján csapatot fognak teljesíteni. A bevonult tisztviselőket Csanády Jenő főszolgabíró megfelelő egyenekkel helyettesítette.

*** Tea-szalón jótékony célra.** Városunk előkelő hölgyei kifogyhatatlanok az életrevaló eszmékben, amelyekkel a jótékonyt szolgálhatják. Most a Vörös-Keresztnek, a Feministák Egyesületének és a Gyermekebarát Egyesületnek a hölgyei fogtak össze, hogy egy tea szalón tervét megvalósítsák. Ebben a nemes törekvésükben a város is támogatja a hölgyeket, amennyiben ingyen engedte át az Apolló egyik Szaniszló-utcai szép bolt helyiségét a tea szalón célra, amelyet a hölgyek kiváló izléssel remek szalónná díszítettek fel, remek festményekkel és egyéb művészi tárgyakkal. A tea-szalónban pompás teát, süteményeket stb. szolgálnak fel délutánonként uzsonnára, városunk előkelő hölgyei felváltva. A tea szalont ma, csütörtökön délután nyitnak meg s bizonyára nagyszámú előkelő közönség lesz jelen, nemcsak a pompás uzsonnáért, hanem azért is, hogy a hölgyek nemes célra vállalkozását elősegítsék. A tiszta jövedelmet az említett jótékony egyesületnek céljaira fordítják.

*** Lehet korcsolyázni.** A nagyváradi Sport Egylet közli velünk, hogy a Bunyitay ligetben a jégpálya délután 5 órától 10 óráig a közönségnek ismét rendelkezésére áll. Tovább lehet folytatni a korcsolyázás nemes sportját, melyet a pár napi olvasás egy kis időre megakasztott.

*** A fogságba jutott honvéd zsoldja.** A rendőrkapitányi hivatal felhívja azon Szabó Sándornét, nagyváradi lakost, kinek férje a m. kir. 4. k. népfelkelő gyalogezred 8 századánál teljesített szolgálatot, hogy fogságba került férjét megillető 7 kor.

88 fill. zsoldjának felvétele végett, melyet az említett népfelkelő parancsnokság küldött meg kézbesítés céljából, a férjére vonatkozó adatok igazolásával a rendőrség I. em. 18. sz. szobájában jelentkeztek.

*** Elkobzott hus kiárusítása.** Egyik nagyobb közintézmény élelemszállítója 170 kiló hést akart becsempészni Nagyváradra, hogy vállalkozásánál felhasználja, azonban rajta vesztett s a fogyasztási adóhivatal és a rendőrség a becsempészett húst lefoglalta. Az elkobzott húst ma, csütörtökön reggel 7 órakor az Aradi uton felállítandó hatósági husszékban fogják kimérni, különként egy koronájával.

*** A tanítók segélyegyletének közgyűlése.** A „Nagyváradi Községi Tanítók Segélyegylete” tagjait a város ház bizottsági termében folyó hó 17-én — szerdán — délelőtt 11 órakor tartandó évi rendes közgyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyváradi, 1915. február 10. Réz Mihály, elnök.

*** Hőskatonák temetése.** A cs. és kir. tartalékkórház Nagy Mihály 4. honvéd gyalogezredbeli ág. ev. közlegény temetése ma délután 2 órakor, Lotoczky Mihály 29. honvéd gyalogezredbeli római katolikus közlegény temetése pedig délután 3 órakor lesz a csapatkórházból, ahonnan a Rulikovezky-temetőbe fogják kísélni és ott nyugalomra helyezni.

*** Adományok a Vörös-Kereszt fehérnemű-osztályának.** Mezőtelegről a következő urnák küldöttek párnát a Vörös-Kereszt nagyváradi fehérnemű-osztályához beteg katonáink részére: Balogh Lászlóné, Roxin Józsefné, özv. Sulyok Mihályné, özv. Vattay Gyuláné, Less Juliánna, Gödör Lászlóné, Stangna Józsefné, Bódisék, Pusztai-Ujlak, özv. Mangra Miklósné Szabolcs, Tentye Mária Szabolcs, Groszmann Mártonné Szabolcs. A párnákon kívül érkezett még 2 lepedő.

*** Bitangóságban talált kecske.** Február 8-án d. u. 1 db kecske bitangóságban találtatott, igazolt tulajdonos jelentkezése a rendőrségnél, földszint 4. k. számú szobában.

*** Kereskedelmi iskolát végzett szép írásu fiatal ember gyakornokul felvétetik a Gazdasági és Iparbankban.**

x Köhögés, hurut, rekedtség lenni használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x A Nagyváradi Hitelbank Takarékos Segélyszövetkezet X-ik évtársulatának kifizetése f. hó 9-től megkezdődnek.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél, Szent János utca 3. szám.

x Kiadó lakások. Ósi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

*** Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungaria cipőgyár r.t.

x Kiadó. Négy szobás utcai modern lakás előszoba, fürdőszobával. Ugyanott kétszobás udvari lakás mellékhelyiségekkel jutányos áron május elsőre. Lakatos utca 10.

x Három liter családi rumot készíthe bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. A utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7-B. Telefon 13-02.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők**
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczy-uton kapható.

x Kiadó lakás. Arany János u. 7. szám alatt négy szoba, hall s mellékhelyiségekkel álló modern lakás május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

*** A Polgári takarékos és segélyszövetkezet felszámoló 17-ik évtársulatának törzsbetétei** a reá eső osztalékkal együtt f. hó 5-től kezdve d. e. 9—12-ig kifizettetnek.

x Kiadó lakások. A kamara székházában, (Teleky-u. 11. sz. a.) az alagsorban 2 műhely helyiség, a földszinten pedig egy garçon lakás kiadó.

x Családi rum vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsu-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. szám alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x Házvezetőnőnek vagy gazdaasszonynak ajánlkozik magános urhoz vagy plébániára középkorú urinő, ki a háztartás minden ágában jártas és jó bizonyítványokkal rendelkezik. Címe a kiadóban.

*** Értesítés.** Azon t. üzletfeleinket kik intézetünknek 6% os hadikölcsön kötvényeket jegyeztek, értesítjük, hogy kivánságukra az ideiglenes kötvényt a nyugta ellenében már kiadhatjuk. Nagyváradi Ipartestületi Hitelszövetkezet. Mezey Mihály u. 4.

SZÍNHÁZ

■■■

Heti műsor.

Csütörtök: Szultán.
Péntek: Vilmos huszárok.
Szombat: Művészet.
Vasárnap délután: Jó éjt Muki!
Vasárnap este: Szybill.

Mihály pópa leánya. Tegnap este mintha nagyobb lett volna a közönség színházi kedve. A földszinti sorok elég népesek voltak. Mihály pópa leánya úgy látszik, jó vonzerőnek bizonyult. Az előadás különben kifogástalan volt. A szereplők közül ki kell emelnünk Retteggy Margitot, aki a tegnapi játékával épp annyi tapsot kapott, mint a bemutató előadásán. A többi szereplők is kifogástalanul játszottak. A közönség nagyon halás volt.

EGYESÜLETEK

...

A Katholikus Kör választmányi ülése.

A Katholikus Kör választmánya tegnap tartotta rendes ülését. Jelen voltak:

Dr. Karácsonyi János egyházi elnök, dr. Vueskics Gyula egyh. alelnök, dr. Imrik Péter, Böszörményi Géza, Száhlender Károly, Brém Lőrinc, dr. Imrik Gusztáv, dr. Krüger Aladár, Justh Bertalan, dr. Schweiger Ede, dr. Lestyán Endre, Láng József, Oláry Gyula, Tóth Imre, Balázsovich Jenő, Papp Imre, dr. Kováts S. János, Sztarill Ferenc, Karger Sándor, Halmos András, Lápóssy Aurél, Frankó Endre, Belezny Antal választmányi tagok.

Dr. Kováts S. János indítványára a választmány köszönetet mondott dr. Vueskics Gyula kanonoknak azért a hatalmas beszédért, melyben dr. Belopotoczky Kálmán érdemeit oly szépen méltatta a Belopotoczky-émlék-ünnepélyen.

A számvizsgáló bizottság és a költség-előirányzat elfogadása után a választmányi ülés elhatározta, hogy a közgyűlést március 14-én délelőtt 11 órakor tartják meg.

Vasárnap sétatangversenyt rendez a Kör; ennek jövedelmét a haretéren küzdő 4-es honvédek javára adományozzák. Foglalkoztak még a böjti esték programjával s megállapították, hogy az idei böjti estéken kivételesen 20 fillér belépti díjat fognak szedni a Vörös Kereszt Egylet javára.

Legujabb táviratok.

..

Miniszterek

az élelmiszerdrágaság ellen.

Budapest, február 10. (Tud. cenz. táv.) A Budapesti Tudósító jelenti:

Stürgkh osztrák miniszterelnök, Engel pénzügyi, Zenker földművelési, Schuster kereskedelmi és Georgi osztrák honvédelmi miniszterek ideérkeztek a magyar fővárosba. — Wickenburg külügyminiszteri osztályfőnök szintén itt van.

Délelőtt 11 órakor a magyar miniszterelnöki palotában a magyar miniszterelnökökkel és a szakminiszterekkel közös tanácskozásba kezdtek az osztrák miniszterek. Ezekbe a tanácskozásokba bevonták előadóikat is.

Csapataink előnyomulása.

Budapest, február 10. (Hivatalos.) Lengyelországban és Nyugatgali-ciában az általános helyzet nem változott. A Kárpátokban a harcok tovább folynak.

Bukovinát egészen a Suezava folyóig megtisztítottuk az ellenségtől, amely némely helyen menekülésszerűen visszavonul. A lakosság az előrenyomuló csapatainkat leirhatatlan örömmel üdvözli. Höfer. Min. eln. sajtóoszt.

Hadállásunk Duklánál.

Budapest, febr. 10. (Saját tud. cenz. táv.) A Napnak jelenti a sajtóhadiszállásról: Az Erdős-Kárpátokban a szövetségesek ugrás-szerűen haladnak előre. A harc

inkább a leküzdhetetlen természeti akadályokkal folyik, mint a kevés ellenállást tanúsító oroszokkal. A harc centrumában: Duklánál a harcban stagnáció állott be. Katonáink kedvező hadállásban vannak Duklánál s így a legjobb reményekkel nézhetjük a kárpáti eseményeket.

Budapest, febr. 10. (Saj. tudósítónk jelenti a sajtóbizottság jóváhagyásával: A Wiener Tagblatt jelenti az északi haretérről, hogy az oroszokra vesztésgelteljes harcok után sikerült Gorlicetől, Tarnowtól Dunajecig húzódozó harenonalunkhoz hasonlóan bevehetetlenül megerősíteni duklai frontunkat.

Fegyverhiány Oroszországban

Budapest, február 10. (Saját tud.) Berlieni távirat szerint a Vossische Zeitung jelenti, hogy Oroszországban a fegyverhiány veszedelmes méreteket öltött. A legujabban harenonalba küldött esapatokat már csak a krímiai hadjáratból maradt fegyverekkel, sőt sokat csak kovás puszkákkal tudtak felszerelni.

Pasics megszökött Szerbiából

Budapest, február 10. (Saját tudósítónk távirata.) A sajtóbizottság jóváhagyásával. A Pester Lloydnak jelenti Athénből:

Az Akropolis görög lap jelenti, hogy Pasics nejevel és két leányával az ellenséges néphangulat miatt menekült Szerbiából és utjában Szalonikiba érkezett, onnan Athénbe megy.

Közös miniszterek tanácskozása.

Budapest, február 10. A közös pénzügyminiszteri tanácskozás rövid megszakítással egész nap tartott és csak késő este ért véget. A tanácskozáson résztvevőket Tisza István gróf ebédre hívta meg.

A honvédelmi miniszterek tanácskozása.

Budapest, február 10. Gengi osztrák honvédelmi miniszter külön tanácskozott Hazay Samu miniszterrel. A tanácskozásba a szakelőadókat is bevonták. Tanácskozás után Gengi Bécsbe utazott, azonban pénteken ismét visszatér Budapestre.

Portugália nem mozgósít.

Budapest, február 10. (Saját tud. távirata a sajtóbizottság jóváhagyásával.) A Zürcher Zeitungnak jelenti Lissabonból, hogy Castro miniszterelnök elrendelte a portugál mozgósítás beszüntetését.

A svédek és a semleges lobogó

Berlin, febr. 10. A svéd lapok nagyon élesen kelnek ki Anglia ellen a semleges lobogó használata miatt. Az Aftenbladet azt írja, hogy Angliának eme eljárása épp olyan, mintha valaki idegen utlevelet vagy lopott névjegyet használna. Ezen az alapon semmi sem gátolja meg Angliát

abban, hogy svéd lobogó alatt ágyukat vigyen és ágyutűzzel támadjon a német hadihajókra.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Kemény József
cipőfelsőrész készítő üzlete
Sas-palota, Zöldfa-passage.

Elvállal mindennemű szakmába vágó munkákat úgy saját, mint hozott anyagból.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

2144—915. szám.

Hirdetmény.

A hernyók és más élősködők kötelező tavaszi irtása tárgyában felhívom a kert- és szőlő tulajdonosokat, hogy kertjeik, illetve szőlőjeikben található gyümölcsfákról a hernyó fészket lepketojások, vértetűk, darázs-fészkek s tavaszi s a később jelentkező oserebogarak irtását azonnal kezdjék meg s azt úgy folytassák, hogy a munkálatok, f. évi március hó végéig befejezhető legyenek az irtási munkálatot hatóságilag ellenőriztetem s ahol mulasztást tapasztalnék ott az irtási eljárást a mulasztó költségére hatóságilag fog eszközöltetni s azonfelül az illető 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel is sújtani fog.

Nagyvárad, 1915 február 5.

Gerő,

r. főkapitány.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyérdemű közönségének szives tudomására hozni, hogy

Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörűldét

nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, hus-örögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és köszörűlését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló piperezereket, mindennemű acél-árukat, úgymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yukszevívágó, papír-, zseb- és tollkésűt, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörűs

Katonai ruhákat az összes fegyvernemek részére, **és máj árakon** alul előírás szerint és gyanus kassit Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfontosabb szövetkülönlegességek, iltóny és téli kabátokra felül-
töltesse állandóan raktáron. Nagyváradi, Szilágyi-Dezse-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Nagyváradi város tanácsa katonai ügyosztálya.
2921—1915. szám.

Hirdetmény

a lovak osztályozása tárgyában.

A magyar kir. honvédelmi miniszter ur 1920—1914. eln. számú körrendeletével a nagyváradi lóállítási járás lovainak osztályozását rendelte el az 1912. évi LXIX. t. e. 4. §-a alapján.

A működési tervzet szerint Nagyvára-
don a lóosztályozás 1915. évi február hó 15 ik napján hétfőn fog megtartani a Nagy-
piacon az Áruaktár melletti területen.

Az osztályozás reggel 8 órakor kezd-
dik, felhívom ennél fogva a nagyváradi ló-
birtokosokat, hogy lovaikat a fentjelzett
helyre és időben okvetlenül vezessék elő.

A lovakat kézen és egyenként kell elő-
vezetni és egyúttal a lovakhoz tartozó má-
lhas állatfelszereléseket is be kell mutatni.
Nyilvántartó lappal ellátott lovakkal a nyil-
vántartó lapot is kell hozni.

A lótehívés eseteire szabványosnak meg-
állapított árak a következők:

hátas lovakért	825 kor.
könnyűhámos lovakért	850 "
nehézhámos lovakért	1000 "
málhas állatokért	400 "

A lóosztályozó bizottság katonai kép-
viselője a járműveket, valamint a szerszá-
mokat és málhas állatfelszereléseket a birto-
kosoknál megtekintheti. A megtekintéssel
megbizott katonai képviselő nyílt parancsossal
fogja magát igazolni.

A ki a lovak, málhas állat felszerelések
bejelentése, a lovaknak az osztályozásához
való vezetése és a málhas állat felszerelések
ben utatása tekintetében fennálló törvényes
rendeleteknek nem tesz eleget, kihágást
követ el és 200 koronáig terjedhető pénz-
büntetéssel büntetettik.

Nagyváradi, 1915. február hó 6-án.

Eleméry Ferencz,
katonai ügy tanácsnok.

Felhívás.

A bűnügyi nyomozás sikeréhez főképen két körülmény szükséges: először, hogy a felfedezés után a bűneset nyomban hozassék a rendőrség tudomására, másodsor, hogy mindaddig, míg a rendőrség helyszínre nem érkezik, annak a felfedezőn kívül senki még a közelébe se menjen.

Nagyváradon az utóbbi időben elkövetett bűnösselekményeknél az említett követelményekkel szemben éppen az a közönség gya-
korlata, hogy a bűnösselekmények elköveté-
sének színhelyén nem csak az egész család és családtagok, de gyakran az egész ház és környék összes lakosai nyomban összefutnak s megkezdik a nyomozást és csak napok mulva, amíg az általuk megéjtett nyomozás semmi eredményre nem vezetett — jelentik fel az esetet a rendőrségnek.

Mint hogy az ilyen házinyomozás után eredményt felmutatni rendszerint a rendőr-
ségi nyomozás is képtelen; saját érdekében felhívom a közönséget arra, hogy lopásokat vagy egyéb bűneseteket a felfedezés után nyomban tenát éjszaka folyamán is jelent-
sék a rendőrségnek, továbbá míg a rendőr-
ség meg nem jelenik, a helyszíntek sem-
kit még közelébe se bocsájtssanak.

Nagyváradi, 1915. január 18.

Dr. Dajka Endre
rendőrkapitány.

Felhívás.

Bűnösselekmények nyomozása során a rendőrség több ízben tapasztalta, hogy egyes szállodák, vendéglők, kávéházak és mulató-
helyek tulajdonosai és személyzete a gyanusan költséző vendégek könnyelműségét csak kihasználni törekcsenek ahelyett, hogy a tör-
vényes rendelkezések értelmében az illetőkre a rendőrség figyelmét kötelességszerűen nyomban felhívják.

Mint hogy a rendőrségnek ilyen esetben az illető bűnpártolók ellen a bűnügyi eljárás bevezetésén kívül kötelessége az iparendé-
lyek megvonása iránt is intézkedni: saját existenciájuk érdekében figyelmeztetem a fo-
gadókat, vendéglők, kávéházak és a mulató-
helyek tulajdonosait és személyzetét, hogy különösen a mai rendkívüli időkből a gya-
nusan költséző vagy egyébként is gyanus magaviseletű egyéneknek üzleteikben való tartózkodásáról a rendőrséget nyomban értesítsék.

Nagyváradi, 1915. január hó 30.

Dr. Dajka Endre
r. kapitány.

1800—1915 szám.

Hirdetmény.

A háboruban a családok eserei veszítik el fenntartójukat. Az elesett hősök özvegyeit nem hagyja el a magyar társadalom, amely azokban a nehéz időkből példátlan készség-
gel siet a hadviselés nyomán károsított bajok enyhítésére.

E nagyarányú társadalmi tevékenység keltette életre azt az eszmét is, hogy intéz-
ményesen kell biztosítani a becsület mezején elvérzett katonák családait a háboru után bekövetkező anyagi megpróbáltatások el-
len. Ezt a nemes emberbaráti célt kívánja szolgálni a most megalakult „Hungária Hadi Biztosító Pénztár.”

Ez a hadipénztár nyereszktelés kizárásá-
val alkotott, szövetkezeti jellegű, tisztán al-
truisztikus jóléti intézmény amelynek lényege az, hogy az itthonmaradt hitves, szülő, test-
vér, munkaadó vagy bárki más beírja a há-
bavonult egyént a hadi pénztárba, a há-
boru után pedig a tagsági járulékból begyűlt összes befizetéseket felosztják azok közt, akiknek javára a háboruban elhalt tagok biztosítva voltak. Egy-egy befizetés egysze-
mindenkorra 5 korona és egy egy hadba-
vonult után legfeljebb 30 befizetés telje-
síthető.

Minél többen lépnek be a pénztár tagjai közé annál nagyobb lesz a háboru után fel-
osztásra kerülő összeg és így közös érdeke mindazoknak, akiknek a harctéren hozzátar-
tozójuk van, hogy a csekély befizetéssel biz-
tosítsák maguknak hozzátartozójuk halála esetére a pénztár bevételeiben való arányla-
gos részesedést.

A befizető kockázata csupán annyi, hogy ha biztosított hozzátartozója hazatér a hábo-
ruból, az érte befizetett csekély tagsági járuléka azoknak a tagoknak javára marad, akik a háboruban elvesztették hozzátartozó-
jukat. Ezt a csekély áldozatot pedig bizo-
nyára szívcsen meghozza mindenki, azért az anyagilag nem is értékelhető örömet és elő-
nyért, amit hozzátartozójának a háboruból való szerencsés megtérése jelent.

Kívánatos, hogy a hazafias és emberba-
ráti érzéssel megalakított intézmény a leg-
szélesebb körben válik ismerté. Ez indítja arra a város tanácsát, hogy a Hungária Hadi Biztosító Pénztárt a legmelegebben ajánlja a város polgárainak figyelmébe abban a meg-
győződésben, hogy a város polgárai ezt az intézményt ugyan olyan lelkes készséggel fogják támogatni, aminőt a háboros idők jó-
tékony mozgalmában a város polgárai részé-
ről a város tanácsa örömmel tapasztalt.

Nagyváradi város tanácsának 1915. ja-
nuár 27-én tartott ülésében.

Rimler Károly,
polgármester.

Első nagyváradi cementipar.

Készíték granitó, terazzo, műkő és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csator-
názásokat a városi mérnöki hivatal elő-
írása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kívánatra angol closet berendezéseket a leg-
előnyösebb fizetési feltételek mellett a leg-
lelki smeretesebb és legmesszebb menő jót-
állás mellett készíték. A nagyérdemű kö-
zönség becses pártfogását kerli tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Nagyváradi város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Amelyek rendel-
ésére ráhuzatos nekül azonos szállítás.

Egész éjjel ügyelcses szállítás.

Költségtelcses ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Osztályok,

szilárd

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Fűszerelő telefonja 55. 55.